

Foretagender, indledet af Prof. Westergaard:

„Udviklingen med sine nye Omdannelser foregaar hurtigt i vor Tid. I Halvfjerdserne havde vi den ny Bevægelse med sit Stormløb mod Kirken, i Firserne Reaktionen, i Halvfemserne det voldsomme Røre — umodent maa-ske paa mange Maader — men der er Liv. Hvad der i Dag kan synes som en Utopi, kan om kort Tid vise sig som en fuldblyndet Kendsgerning.

Ligeledes med den kooperative Bevægelse. Det klassiske Land for denne er England. Dens Barndom og første Udvikling faldt paa den Tid, da den golde og aandløse Liberalisme sad i Høj-sædet, og man kan næsten sige, at Vejen, der kendetegner Udviklingen, er betegnet ved Ligstene. Arbejderne kunde ikke undvære den tekniske Læ-delse; efterhaanden som de første, der var besjælede af virkelig Idealitet, døde bort, kom Andelene paa andre Hænder, og der viste sig stærke Ud-slag af den Egenkærlighed, der ikke vilde tilstaa Arbejderne nogen Andel i Udbyttet — men kun havde Øje for Renterne, saa Produktionsforeninger kun blev som en anden Form for Aktieforetagender.

I den nyere Tid er der dog sket Omdannelser, der varsler godt for Fremtiden. Det er nu langt lettere at finde Driftsledere, og man tænker ikke alene paa Arbejder — men ogsaa paa Principalforholdene, og paa Andelsforetagender, baarne af Middel-standen, der byder bedre og billigere Varer o. s. fr. En enkelt By i Eng-land har gennemført Kooperationstan-ken i alle sine Foretagender, lige fra sine Blade til Byggeforholdene, og $\frac{1}{7}$ af Befolkningen er mere eller mindre Deltager i disse. I de store Byer anvender man flere Steder Overskudet til en gros Indkøb af Varer. Andre Steder foregaar en Nydannelse i Ret-ning af Kappestrid om, hvem der kan gøre det bedst for deres Arbejdere, — de opnaar derved at faa de bedste Folk. Et Kooperationsforetagende for Skomagere gav f. Eks. foruden den af Fagforeningen fastsatte Løn en Andel af $7\frac{1}{2}\%$, og under en Konflikt i Faget gik dette aldeles fri og ar-bejdede roligt videre.

Vi kan spørge, om denne Bevæ-gelse nu egner sig for os.

Et meget vigtigt Spørgsmaal bliver Hensynet til Mellemstanden. Den ar-bejder nu under et stort Tryk. Er den ved at udspille sin Rolle? Hvad vil der ske, dersom vi ikke faar ko-operative Foretagender? Utvivlsomt det, at Stormagasinerne udvikler sig paa den hensygnende Mellemstands Bekostning. Der kan være noget over-maade pinligt ved at se paa en saadan Opløsningsproces, men for Samfundets Skyld maa de ny Omdannelser foregaa.

Kooperationstanken: Fællesskabet, Fællesfølelsen vil opbryde fjerde Stand, fremhjælpe det broderlige Samarbejde, højne Arbejdernes hele moralske Ni-veau, give en stor Tilvækst af økono-misk Kraft ved at give ham Indsigt i Forretningsledelsen, i Konkurrence-forholdene, i Vanskeligheden ved Ar-bejdsforholdene m. m. — vil være en Sikkerhedsventil, saa de store opri-vende Konflikter blive sjældnere. Og lykkes det at faa gode Tilstande ind-ført i Arbejdsforholdene, vil det atter indvirke paa Principalforholdene. Her-igennem vil Arbejderne højnes baade socialt og moralsk, hvad der aldrig naas gennem Velgørenhed. Den danske Arbejder er lige saa intelligent som den engelske — maaske denne er mere ædruelig, men ogsaa her synes der jo at foregaa en Nydannelse, idet et nyt Syn paa Alkoholismen er ved at trænge igennem. — Vi har faaet saa meget fra Tyskland med alle de Skavanker, der er fulgt med; maatte vi nu ogsaa søge til England efter de dygtige, kraftige Spirer, som vokser der. Hvad der her kræves af de dannede Klasser, er jo blot, at de skal forstaa Bevæ-gelsen og opmuntre til Forsøget.

Der er tillige et aandeligt Princip i dette Arbejde i Fællesskab. Menig-hedens Liv heror paa Fællesskabet. Maa da de villigste ogsaa nu findes i Menighedens Kredse.

Af Pladshensyn maa vi udelade Forhandlingen og meddeler derfor blot nogle Oplysninger om Fællesforeningen for de danske Brugsforeninger, som

Direktøren, P. Eskesen fremsatte:

„Det er de trange Tider, der er gaaet hen over Landet, som har bragt Landboerne til at slutte sig sammen. „Nød lærer nøgen Kvinde at spinde.“ Man maatte bringe saa meget som muligt ud af sin Bedrift og tillige ind-skrænke Udgifterne, hvor det var mu-ligt, for at kunne klare sig. Derved opstod Andelsforetagender og Brugs-foreninger i stor Stil. De sidste har ogsaa haft deres Kriser. Dønnergaards Ledelse til Eks. gav Bevægelsen et Tilbagestød. Saa meldte Jyderne sig ud. Den Gang var den aarlige Om-sætning 3 Millioner. Nu er det hele atter samlet under en Fællesledelse, og den aarlige Omsætning vokser med 1 Mil-lioner og kommer i Aar op paa 8 Mil-lioner. — Mange Københavnerne aner ikke, at der eksisterer en saadan For-ening for Landboerne, og dog ligger den store ny Bygning, der har kostet ca. $\frac{1}{2}$ Million at opføre, nede i Havne-gade. — Der er ingen Tvivl om, at ogsaa et saadant Fællesforetagende for Byerne vil kunne komme de arbej-dende Klasser til Gode.“

A. J.

Nedenstaaende Digt, trykt i „Ny-lænde“ for 1. Oktober, tillade vi os at benytte; dog vil vi gerne gøre For-fatterinden opmærksom paa, at Digtet ogsaa kunde rette: med lige saa stor Ret til danske Mænd:

Til de danske Kvinder under den store „Lock-out“!

Hil dig, du danske Kvinde, der med aaben Haand du gaar i Kærlighedens Ærind og læger Kam-pens Saar! I Dagens Strid du fulgte dit Moder-hjertes Kald: „de smaa maa ikke lide, for dem jeg sørge skal!“

Mens Mand og Bror sig ruster for Arbejderen at slaa, du lyser dig i Slægt med de svage og de smaa. Mens Mandens Hjerne gløder af Had i Kampens Gny, du, Kvinde, tænder Kærlighedens fagre Morgengry.

For du, til hvem Naturen har bundet Slægtens Bliv, du fatter bedst Værdien af et Men-neskeliv. Og derfor vil du værne det og elske det frem, og af dit Samfund skabe et Menneske-hjem.

Din Daad, du danske Kvinde, se, den straalere over Sjø! Det skinner over Verden fra din vakre, lille Ø. Gennem Tidsgaaders Taage det blinker mod den Stund, da Jordens Folk skal mødes paa Kær-lighedens Grund.

Din Daad er som en Lysning imod en bedre Tid. Vi skimter, der er Redning fra den store Verdensstrid: Om Mandens Hjerne gløder af Had i Kampens Gny, skal Kvindehænder tænde et Fredens Morgengry!

Anna Bjørklund.

Tacoma, Washington, August 1899.

Et nyt kvindeligt Arbejderforbund.

Som bekendt har flere af de ældre kvindelige Fagorganisationer været sam-lede under det „kvindelige Arbejder-forbund“ og forlængst været anerkendt som Led af de samvirkende Fagfor-bund. Andre Organisationer, som t. Eks. de kvindelige Herreskræddere og Cigararbejdere staa sammen med Mæn-dene i deres Fag. Nu har tillige Syerskerne dannet et nyt Arbejder-forbund. Gennemgaende har vistnok Syerskernes Gruppe endnu den svage-ste Organisation — for en stor Del

begrundet paa, at den tæller saa mange Hjemmearbejdere. Des glædeligere er det, at der heller ikke i disse Fag savnes Energi til en større Sammen-slutning, der kun kan styrke det Sam-menhold, der allerede findes. Linned-syerskernes, og Konfektionsarbejdernes (herunder indbefattet Kjole- og Kaabe-syersker), Korsetsyerskernes og Para-plysyerskernes Fagforeninger danner det ny Forbund, der derved opnaar samme Fordel som det ældre: — at blive optaget i de samvirkende Fagforbund. Herved opnaas mere betryggende For-hold i det hele. En Konflikt ind-træder ikke, fordi en enkelt mulig har Lyst dertil; — en Lønkamp vil ikke sættes i Scene, før de nærmere For-hold er undersøgte, Klagerne aner-kendte som berettigede og en Strejke sanktioneret af Hovedledelsen, men da vil den ogsaa blive ført igennem og støttet af hele Partiet. Dog har det ogsaa vist sig, at der ved fredelig For-handling kan opnaas bedre Arbejds-vilkaar, og muligt vil netop den stærkere Organisation i Fremtiden faa Vægt-skaalen til at synke til denne Side. Krigsomkostninger kan ogsaa blive for store. Paa Mandag Aften vil det ny Forbund afholde stort offentligt Møde med Diskussion i Rømersgade.

A. J.

Et Forfatterjubilæum.

Den 27. November var det 25 Aar siden Fru Johanne Schiørring udsendte sin første Bog. Det er en lang Række Fortællinger og Skildringer, som er fulgt efter, og Fru Schiørring er i Aarenes Løb saavel blandt Forfattere som Forfatterinder bleven en af de mest læste, er ogsaa trængt ned i Befolkningens brede Lag, hvor man ikke behøver at frygte, at hun skal øve nogen forvirrende eller nedbrydende Indflydelse. Naar man taler med Folk ude fra Landet, som har med Læse-kredsene at gøre, og spørger dem, hvis Bøger det er, som snarest slides op og maa fornyes, saa er Fru Schiør-rings Navn et af de første, der næv-nes. Og spørger Forældre om Bøger, som de med Tryghed kan give deres unge Døtre i Hænde, saa er Fru Schiørrings Navn igen fremme. Sæ-delig Renhed, et humant Livssyn og varm Fædrelandskærlighed præger hen-des Værker, som ikke alene her hjemme er udkomne i mange Oplag, men ogsaa har vundet betydelig Udbredelse i fremmede Lande. Paa Tysk er de alle sammen blevne oversatte, og des-uden har Fru Schiørring Oversættelse i Holland, England, Buda Pest og andre Steder, hun ved ikke selv hvor eller hvor mange, thi vore danske For-fattere kender jo ikke hvad Skæbne, deres Værker faar i Udlandet. Men ét ved baade hun og vi alle: at her hjemme mange har tænkt paa hende med venlig Tak i Anledning af den Mærkedag, hun for nylig fejrede.

J. M.

Kvindelig Læseforening

samlede Torsdag den 23. November sine Medlemmer til et meget under-holdende Aftenmøde. Bestyrelsen havde formaaet Frk. Gina Krog, „Nylænde“s Redaktør, fra Kristiania til at gæste Foreningen og holde et Foredrag om Fru Camilla Collett, f. Wergeland. I Kvindelig Læseforenings hyggelige Lo-kaler samledes ved 8-Tiden saa mange, som Salen kunde rumme, og disse fulgte med levende Interesse det Bil-lede, som Frk. Krog med en ikke al-mindelig Veltalenhed tegnede af den første af Kvindesagens Forkæmpere i Norge. Frk. Krog ønskede ikke Re-ferat; et Referat vilde ogsaa kun give et svagt Indtryk af den aandfulde Liv-lighed, der prægede Foredraget. „Var ikke Camilla Collett kommen, var en anden kommen,“ sagde Frk. Krog, „for Tiden var inde; men det var en Lykke for den norske Kvindesag, at det netop blev Fru Collett, der førte den frem.“ „Hun saa stort; fra hen-des egen Kreds gik hendes Blik videre ud over hendes eget Land, ja ud over

den hele Verden, omfattende den hele Kvindeverden i een stor Medfølelse.“

En af Fru Colletts vittige Udtalel-ser kan vi maaske have Lov at frem-føre paa Grund af dens mærkelige Aktualitet netop nu. Der forhandlede om Opførelsen af en Fødselsstiftelse i Kristiania, og Stortinget vilde begrænse dens Størrelse og Udstyrelse utillade-lig meget. „Lad den dog blive stor og smuk og velindrettet, om de Her-rer, som staa for Styret, ellers ønsker at komme til Verden!“ udraabte Fru Collett! — Frk. Krog sluttede med at meddele, at man haabede at faa rejst et Mindesmærke for Fru Collett og med samme Ret, som man rejste Statuer for Norges bedste Mænd.

Et livligt Bifald hilste Frk. Krog, og Formanden, Frk. Alberti, bragte hende i varme Ord en Tak. Ved de Forfriskninger, som derefter servere-des, modtoges og sendtes Hilsener Land og Land imellem, lige som et Tele-gram afsendtes til Digteren Bjørnson, hvis Stykke „Over Ævne“ netop den Aften opførtes for første Gang i Kri-stiania.

Tjenestepigernes Møde i Torsdags.

Vi beklager, at der ikke staaar et Dagblads Spalter til vor Raadighed. Dels af den Grund at et Referat for os skal blive 8—14 Dage gammelt og endnu mere, fordi det af Pladshensyn skal begrænses, saa det noget nær bliver umuligt at faa de forskellige Syns-punkter draget frem, naar Emnet og Forhandlingen er saa omfattende og vidtrækkende som ved Tjenestepigernes Møde forleden. Sjældent overværer man et Møde, hvor Vekselvirkningen mellem Talere og Tilhørere er mere levende end paa dette, — og tillige kan konstateres den for alle Kvinde-sagsvenner saa opmuntrende Kends-gering, at Kvinderne nu lige fra Tjenestepigen og den kvindelige Ar-bejderfører til Kvindesagens mest ener-giske Talsmænd, saa langt fra er Mændene underlegne, hverken i Fore-drag eller Debat, at de tværtimod ved deres rolige, besindige Optræden — fri for alt Frasemageri — i langt højere Grad end Mændene er i Stand til at fængsle en stor Tilhørerkreds's Opmærksomhed under en flere Timers Debat. Der er Fremgang over hele Linjen, og vi har Lov til at glæde os derover.

Referatet maa vi vente med til næste Nummer. Talerne ved Mødet var Tjenestepigeforeningens Formand: Frk. Marie Christensen, de kvindelige Herreskrædderes Formand: Frk. Andrea Nielsen, Frk. Henni Forchhammer og Frk. Marie Rasmussen.

Forhandlingen indlededes af Fru Birgitte Berg-Nielsen.

A. J.

Børnehjemmet paa Vodrofsvej

fejrede den 1. December sit 25 Aars Jubilæum, og kan se tilbage paa en velsignelsesrig Virksomhed. Det blev stiftet 1875 af Frk. Schneider og har fra en ganske lille Begyndelse vokset sig saa stort, saa det nu rummer 100 Pigebørn fra den ganske unge Alder og op til Konfirmationsaarene; de faar deres Ophold og Opdragelse til at blive nyttige Medlemmer af Samfundet der, men ikke mindst: de faar et Hjem. Efter Frk. Schneiders Død for 10 Aar siden, overtog Frk. Inger Pontop-pidan Ledelsen, og man maa ønske Hjemmet, at det i de næste 25 Aar maa have lige saa gode Kvinder til at lede sig som i de nu forløbne.

Kære Sygeplejersker!

Inderlig kære Sygeplejersker!

Jeg takker Eder, takker Eder for alle de Fremskridt, I har gjort i disse sidste Aar. Gud velsigne Eder, — Han velsigner Eder visselig. I skal være Jordens Salt, thi I har Lejligh-